

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen, omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van eigen land en volk vertellen. Dat veel nummers reeds drie- en viermaal herdrukt werden, bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. De meeste verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels:

300. — 't Portiertje van Roeselare. — 301. De Kleine Tooneelspeelster. — 302. Angstige Dagen. — 303. Antwerpen in Brand. — 304. De Banningen. — 305. In het wilde Land. — 306. De Wonderbare Redding. — 307. Fiere Margriet van Leuven. — 310. 't Avontuur van den Schilder. — 311. Het Boefje. — 312. Een onverwachte Reis. — 313. De Geheimzinnige Teekens. — 314. De Spanjaarden te Gheel. — 315. Zwarte Jan. — 316. De Ieeks van de Moeren. — 317. De Boschwachter van Eikenhof. — 318. Het Juffertje van Parijs. — 319. De Wolfjager van Turnhout. — 320. De Zeeroovers. — 321. Het Gezin van den Visscher. — De Wilde Cow-Boy. — 323. Keizer Karel te Gent. — 324. De Spanjaarden te Mechelen. — 325. Kerstmis in de Sneeuw. — 326. Een angstig avontuur. — 327. De Reis in den Nacht. — De Zwarte Bende. — 329. Het licht in de Wildernis. — 330. De dankbare Soldaat. — 331. Een keer Wildstrooper. — 332. Het Wonderland. — 333. Het Verloren Testament. — 334. In veilige Haven. — 335. De wonderbare reis van schipper Bontekoe. — 336. Een brutale Feeks. — 337. Vaders vertrouwen. — 338. De vlucht over de Schelde. — 339. Neel's avontuur. — 340. De Zwarte Ruiters. — 341. De Held van Afrika. — 342. De Pleegzoon van den Bedelaar. — 343. Het beleg van den Ravenburg. — 344. Een avontuurlijke vacantie. — 345. De vriend van den Indiaan. — 346. De Pelgrims en de Roofridder. — 347. De twee Gemzenjagers. — 348. Het verloren Koffertje. — 349. De Held van Maldegheem. — 350. Het verlaten Huis. — 351. De schat in den Kelder. — 352. — Het huis in de Dennen. — 353. De vriend van den Zeekapitein. — 354. De gestrafte Hoogmoed. — 355. Grootmoeders helpers. — 356. Een Vlaamsche jongen in Amerika. — 357. De jonge Kolonist. — 358. De herder van de Hooglanden. — 359. Na lijden komt verblijden. — 360. De twee Robinson Crusoe's. — 361. Edelmoedigheid beloond. — 362. De Durver. — 364. De Durver in de Prairie. — 365. De jonge Hovenier. — 366. De sluwe Goochelaar. — 367. De valsche Boudewijn. — 368. De zonderlinge Bezoeker. — 369. De schrik van het Dorp. — 370. De Plaaigeest. — 371. Bij de Eskimo's. — 372. Ewyn, de lijfeigene. — 373. De eenzame hoeve. — 374. Het Schot in den Avond. — 375. De Stiefmoeder. — 376. Gescheiden Vrienden. — 377. Het Avontuur der Kerstzangers. — 378. Hoogmoed gebroken. — 379. De Cirkusjongen. — 380. Uit het Cirkus. — 381. Het Spookschip.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag ze in de boekwinkels en bij dagbladverkoopers.

UITGAVE A. HANS-VAN DER MEULEN, CONTICH.

Drukkerij R. Bracke-Van Geert, Baasrode.

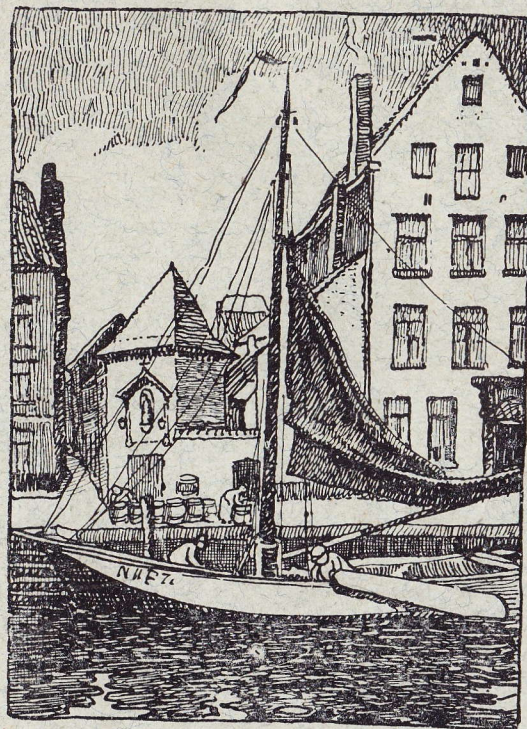
A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Derde druk.

Nr 97.

A. HANS.

De Vlucht

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.

DE VLUCHT

Maria Jansens vond het treurig te Mechelen nu. Het was oorlog, en de Duitschers speelden baas in de stad. Maria mocht zelfs nog niet eens naar haar oom en tante, die te Buggenhout woonden. Anders ging ze daar in de vakantie gewoonlijk voor eenigen tijd heen.

Maar och, dat was het ergste nog niet... Men had zoo weinig eten. De levensmiddelen kostten zeer duur. En vader en moeder waren werkende menschen, dus niet rijk. In zooveel gezinnen was er dan nog verdriet, omdat vader of een groote broer nu al zoo lang in het leger vocht, heel ver weg aan den Yzer.

Ieder wenschte, dat die oorlog toch maar spoedig gedaan en het land weer vrij zou zijn...

Zekeren avond zat Maria in de keuken bij haar ouders. Ze las een boek. Moeder naaide en vader sluimerde in zijn leunstoel. Hij was vandaag naar den buiten geweest, stilletjesweg, en had een zakje aardappelen van oom en tante uit Buggenhout kunnen mee brengen. 't Was een lastig werkje geweest. Moesten de Duitschers hem betrapt hebben, ze hadden de aardappelen afgenomen en vader nog beboet. Maar Jansens was veilig met het kostbare vrachtje thuis geraakt. Natuurlijk voelde hij zich nu zeer vermoeid.

't Was stil in het huisje... Plots werd er op de voordeur geklopt. Maria ging open doen. Wie zou er nu nog komen... Het meisje schrok geweldig... Een man sprong binnen...

— Doe de deur toe... wees niet verschrikt, zei hij zacht.

Maria beefde van angst. Het leek wel een dief. En hij liep recht naar de keuken... Zou hij vader en moeder kwaad doen ?

Maria dacht er over of ze niet om hulp op straat zou roepen. Dan zouden de burens komen. Maar ze hoorde in de keuken kreten van vreugde...

Nu ging ze ook vlug naar achter en ze herkende oom Karel ! Van hem was ze zoo bang geweest... Maar wie zou oom Karel nu te Mechelen verwachten ? Men meende immers, dat hij in het leger aan den Yzer was.

— Waar is Anna met Free en Liza ? vroeg oom Karel haastig.

Anna was zijn vrouw en Free zijn zoontje van acht jaar en Liza zijn dochtertje van zes...

— In Holland, zei vader...

— Ze zijn er dus gebleven !

— Ja... te Vlissingen.

— En gezond ?

— We hebben nu in vijf maanden niet meer van hen gehoord. De brieven komen zoo lastig door... Maar vijf maanden geleden stelden allen het goed...

— Dan moet ik naar hen toe !

Vermoeid zonk oom Karel op een stoel neer... Hij was mager en bleek.

— O, ik verschoot zoo, zei Maria nu...

— Kindje, de burens moesten mij niet zien... Daarom sprong ik zoo rap binnen. Nu zijt ge toch niet meer bang van me...

En oom Karel trok zijn nichtje bij zich en kustte haar hartelijk.

— O mocht ik zoo Free en Liza ook terug zien en mijn goede vrouw ! wenschte Karel, en hij veegde een traan weg. We zijn nu al twee jaar gescheiden, vervolgde hij. En ik heb zooveel geleden... o, zoo veel !

— Van waar komt gij nu ? vroeg Jansens aan zijn broer.

— Dat is een heele geschiedenis...

— Eerst moet ge wat eten, onderbrak moeder. 't Is wel karig gesteld met het voedsel, maar we deelen wat we kunnen...

Vrouw Jansens besloot wat aardappelen te koken. En die met een stuk brood, zouden oom Karel toch versterken.

Intusschen begon deze al te vertellen. Hij was verleden jaar al in een gevecht gewond geworden. De Duitschers maakten hem krijgsgevangen, terwijl hij bewusteloos tusschen dooden en gekwetsten lag. In een hospitaal te Brugge was hij verzorgd en langzaam genezen. Maar aan zijn linkerbeen hinkte hij nog altijd. En dat zou wel nooit

genezen. Na eenige maanden stuurden de Duitschers hem naar een kamp in Frankrijk. Ze wilden dat oom Karel nog zou werken. Hij was meubelmaker van stiel en moest helpen barakken timmeren. Eenigen tijd later zag hij kans te vluchten. Hij was weer ziekelijk, had veel koorts, maar werd op een Fransche hoeve liefderijk opgenomen. Daar verborgen en verpleegden ze hem. 't Waren doorbrave lieden.

— Ik verlangde zoo innig naar vrouw en kinderen, sprak Karel. En 't zat in mijn hoofd, om naar Mechelen te gaan. Ik meende, dat Anna intusschen tijd wel teruggekeerd zou zijn. 't Was een verre reis... alles te voet... en overal Duitschers... Toen ik goed genezen was, waagde ik het toch te vertrekken. De goede boer gaf me geld... Ik zal u later wel eens in 't lang en 't breed verhalen, hoe ik van dorpje tot dorpje sukkelde en soms wel een week in een schuur verdoken zat. Dat was als er in de een of andere streek, waar ik kwam, veel soldaten waren, die van 't front daar uitrustten. Gelukkig heb ik veel hulp gehad van burgers... Er waren er wel andere ook, die me van hun hof joegen, en zeiden, dat ze geen last met de Duitschers wilden hebben... Zoo geraakte ik in België, eerst in het Walenland, dan in 't Brabantsche. Verleden nacht heb ik te Ter-vuren geslapen... Nu ben ik te Mechelen. De reis heeft vier maanden geduurd... Ik besloot eerst

bij u te gaan. Zelfs ware Anna in ons oud huisje geweest, dan zou ik haar niet hebben mogen doen schrikken door zoo op eens binnen te stappen.

— Ge hebt wel gedaan, zei vader. Ik ben blij u te zien...

— Maar ik moet naar Holland...

— Dat zal nog moeilijker zijn. Aan het einde van het land, over heel de grens staat er een hooge draadversperring, met electriciteit beladen. Wie aan zulke draden raakt, is seffens dood. En de Duitschers houden er de wacht ook. Maar we zullen toch op een middel peinzen... Ge moet nu een tijdje uitrusten.

Oom Karel at smakelijk van de aardappelen met vet en van 't brood, dat wel zwaar en nattig was. Maar honger is de beste saus. Dat heeft men in oorlogstijd genoeg ondervonden.

Maria was ook blijde, oom terug te zien. En ze had gretig naar zijn verhaal geluisterd.

— Ge moogt aan niemand zeggen, dat oom hier is, zei vader. Ook niet aan uw beste vriendinnetje... Dan gaat het nieuws verder en 't zou aan Duitsche ooren kunnen geraken.

Volgens Duitsch bevel moest een Belgisch soldaat zich aanmelden. Oom Karel zou dat natuurlijk wel laten. Maar de Duitschers wilden ook, dat familieleden een terug gekeerden soldaat verklapten. Jansens had daar niet 't minste plan op.

Doch het was waar : 't best verzweeg men zulk nieuws voor ieder...

En Maria beloofde dan ook haar mondje dicht te houden... Overal liepen er spionnen, Duitsche, maar ook wel Belgische, gemeene kerels, die voor voor wat geld, landgenooten verrieden...

Voor 't eerst in langen tijd sliep oom Karel dien nacht weer op een bed.

II

Oom Karel zou dus bij zijn broer blijven, tot er een middel was gevonden, om naar Holland te reizen. Hij vertelde veel en Maria was nooit moe naar hem te luisteren. Maar ze vond nu den oorlog nog vreeselijker.

Oom Karel wilde toch wel eens uitgaan. Hij verkleedde zich dan als een oude man, die, moeilijk op een stokje leunend, voort strompelde... Hij verliet dan het huis bij avond... De burens waren wel te vertrouwen. Maar ook door goed gemeend gebabbel kon kwaad verwekt worden...

Zekeren dag, 't was al tegen den avond, kwam Maria door de Gildestraat. Een man sprak haar aan.

— Braaf meisje, wie is toch de oude man, die gisteravond uit uw huis kwam? vroeg hij. Ik geloof, dat het een goede kennis van me is, maar 't was te donker om hem te bezien.

Maria antwoordde niets, doch liep vlug naar huis. Ze zag, dat de man haar volgde. Het meisje vertelde aan haar vader, wat die vreemde kerel haar gevraagd had.

Jansens en zijn broer schrokken. En moeder ontstelde ook...

Vader loerde even op straat... Dadelijk trok hij zijn hoofd terug.

— Nu weet ik wie zoo nieuwsgierig is, zei hij. Dat is een slechte vent, die met de Duitschers mee doet, een spion... Veel menschen kennen hem al. Karel, dat is ernstig... Hij heeft u bemerkt en vertrouwt de zaak niet.

— En nu breng ik u in gevaar ! kloeg oom.

— Kom, kom, we verliezen geen moed. Meent die valschaard slim te zijn, we kunnen het ook wezen... Ge moet natuurlijk verhuizen. We kunnen de Duitschers hier krijgen... En als ze komen, moet de vogel gevlogen zijn...

Het huis stond met de achterzijde tegen het water... Aan den overkant was een lage kade... Karel moest nu over het water die kade bereiken, want de spion zou de voordeur in 't oog houden.

't Begon al te donkeren...

— Ik heb een plannetje, zei vader. Ik ga buiten... Gij loert over 't achtermuurtje naar 't water. Dan kom ik daar met een bootje... En ik zal u zeggen, wat ge moet doen. We verliezen geen tijd.

Jansens verliet zijn huis door de voordeur. Hij zag den spion wel, die juist deed of hij daar een wandelingske maakte, zoo om een luchtje te scheppen. Jansens liep hem voorbij zonder boe of ba te zeggen. De kerel volgde hem niet...

— We zullen u wel vast hebben, dacht Maria's vader.

Oom Karel was weer een oude man. Hij groette zijn schoonzuster en Maria.

— 't Is zoo'n rare tijd, zei hij. Misschien zien we elkaar in langen tijd niet terug. En ik bedank u voor al uw goede hulp.

— God beware u ! sprak moeder ontroerd.

Karel hield zich nu bij het achtermuurtje van den koer, vlak bij het water. Hij wachtte daar een heelen tijd. Hij had vrouw Jansens en Maria gereden, binnen te blijven... De burens moesten geen gerucht vernemen.

Eindelijk hoorde Karel een zacht gefluit. Hij keek over het muurtje.

— Laat u maar zakken... ik ben hier met een bootje, fluisterde zijn broer...

Karel volgde den raad en kwam behouden in het schuitje. Het was nu heelemaal donker.

— Van wie is dit bootje ? vroeg de vluchteling stil.

— Dat ligt daar aan de kade. Ik heb het even geleend zonder vragen... Ik breng het nu terug. De kwestie is maar, dat ge het huis verlaat, zon-

der dat die spion het merkt. En dat lukt wel.

Met een stok duwde Jansens het bootje voort, en zacht gleed het naar den overkant.

De twee mannen bereikten veilig de kade. Het bootje werd vastgelegd. Niemand had iets bemerkt.

— Maar wat nu ? vroeg oom Karel.

— Wel, we gaan naar kozijn Flip. Die zal u wel in huis nemen.

— Anders trek ik op goed geluk naar Holland.

— Nog wat geduld...

— In mijn eigen stad gevangen genomen worden, dat ware toch al te zot...

— Stil nu... 't Is beter niet te spreken...

Zwijgend stapten ze door eenige straten. En dan traden ze een kleine woning binnen tegen de Markt. Hier woonden kozijn Flip en nicht Melanie, al bejaarde menschen. Jansens wist wel, dat hij hen kon vertrouwen, en hij vertelde nu, wie zijn vermomde maat was. De oude lieden keken vreemd op. Ze kenden Karel Jansens natuurlijk ook al lang.

Maar dan hoorden neef Flip en nicht Melanie, hoe een spion op Karel loerde.

— Ha, die deugniet ! zei Flip... Ik weet, wien ge bedoelt. Een nietwaard van een kerel... Ik heb hooren zeggen, dat hij vroeger te lui was om voor vrouw en kinderen te werken.

— Ik kon mijn broer nu niet meer bij mij houden, hernam Jansens.

Hij verhaalde, hoe Karel het huis verlaten had en vroeg of deze hier wat kon blijven.

— Natuurlijk ! zei Flip dadelijk en ook zijn vrouw knikte goedkeurend.

— Ze zullen u niet krijgen, verzekerde Flip. Ons huis zit aardig ineen... Kom eens mee...

Het was al een zeer oude woning, wel twee eeuwen vroeger gebouwd.

Flip bracht zijn neven op een bovenkamer. De wanden waren met hout bezet. Flip drukte op den hoek van een paneel. Dit schoof omlaag en een groote, ingemaakte kas werd nu zichtbaar.

— Ziet ge dat ? vroeg de oude man. Ja, ja, we hebben hier een geheim hokje, Grootvader vertelde, dat men er in den Franschen tijd dikwijls een priester verborg. De pastoors werden toen door de Franschen naar verre landen verbannen, als ze mis durfden lezen. In dit huis werd toch in 't geheim mis gedaan. Er waren toen ook verraders. Stond het ongunstig, de pastoor stak zich hier weg, en de Fransche gendarmen konden met hun neus tegen den muur loopen. Zoo, Karel, ik geef u die kamer... Is er onraad, ge kruipt in de kas en de Duitschers vinden u nooit. Ge kondt nergens beter komen dan hier.

Zeer voldaan keerde vader Jansens huiswaarts. De spion drentelde nog altijd in de straat. Jansens

deed of hij den lagen kerel niet zag en trad binnen. Zijn vrouw en Maria hoorden nu, dat Karel veilig was...

— We zullen Flip wel eens bezoeken en dan moogt ge die geheime kas zien, zei vader tot het meisje.

Den volgenden dag kwamen twee Duitsche soldaten in Jansens woning.

— Woont er hier een oude man ? vroegen ze.

— Neen, antwoordde Jansens.

— Er komt 's avonds een oude man buiten...

— Wie zegt dat ?

— Het doet er niet toe. We weten het toch.

— De een en ander loopt hier al eens in en uit, hernam Jansens. En jong en oud, lijkt dat gaat.

— We zullen uw woning doorzoeken.

— Doe maar op...

De soldaten speurden overal en keken zelfs in kassen en onder de bedden, maar Karel zat nu een eind van hier.

De Duitschers vertrokken brommend... De spion had zeker weer praatsjes verteld, meenden ze

III

Karel bleef ongemoeid, maar het was voor hem toch een vervelend leven... En hij verlangde zoo naar vrouw en kinderen... Er moest een middel gevonden worden, om naar Holland te reizen.

Vader Jansens begaf zich naar mijnheer Knaas.

Dat was de meubelfabrikant, waar Karel altijd gewerkt had. En de baas was steeds zeer tevreden geweest over Karel.

Jansens vertelde hem alles.

Mijnheer Knaas hoorde met belangstelling het verhaal.

— Karel moet weg, zei hij. Het is hier te gevaarlijk. Moesten ze hem vangen, de Duitschers konden wel zeggen, dat hij als soldaat komt spioneren. En dan schoten ze hem misschien dood... Er ligt een Hollandsche visscher in de Dijle, een dien ik ken... Er komen niet veel scheepjes met mossels en oesters uit Zeeland. Nu en dan laten ze er een door. Ik zal met dien Hollander eens spreken. Voor geld en goede woorden, wil hij ons misschien wel helpen. En voor Karel heb ik heel wat over. Hij was een mijner beste gasten.

Jansens had dus goede hoop. 's Avonds ging hij weer eens hooren. En ja, hoor, de visscher was bereid Karel mee te nemen. Maar dat moest heel slim gebeuren. Karel kon vannacht aan boord komen. De visscher vertrok morgen.

— — — — —

't Was elf uur, toen Karel Jansens naar het schuitje sloop. Er ging niemand mee. Men moest zoo voorzichtig zijn. Bij neef Flip had hij ook afscheid genomen voor zijn broer, schoonzuster en Maria.

De visscher verwachtte hem...

— Kom gauw naar beneden, fluisterde hij. We halen een gevaarlijk stukje uit... Maar met Gods hulp kan het gelukken.

En de Hollander vertelde dan, dat hij leege vaten aan boord had. Twee zonder bodem zou hij tusschen de andere leggen. En Karel moest zich daarin uitstrekken bij het vertrek uit Mechelen en ook te Antwerpen en vervolgens aan de grens.

Ja, het was een waagstuk. Moesten de Duitschers hem ontdekken, dan werd zoowel de visschers als hij streng gestraft.

Den volgenden morgen vertrok het scheepje. Karel lag in zijn vaten... Aangenaam was het er natuurlijk niet. Het rook er sterk naar visch en de versche lucht kwam maar zuinig toe.

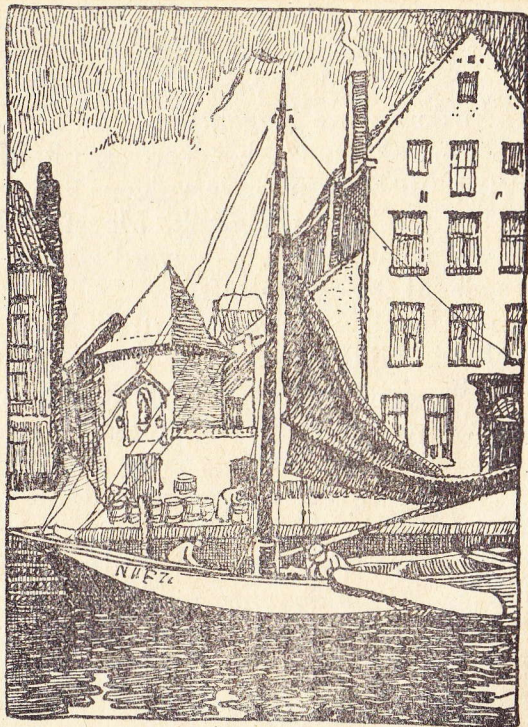
Een Duitscher ging nog even aan boord. Hij keek niet nauw, De schuit mocht afvaren.

Een eind buiten Mechelen kon Karel zijn benauwde gevangenis verlaten. Nu ademde hij vrijer. En hij zag daar in de verte den hoogen Sint Romboutstoren... O, wanneer zou de beiaard weer zingen van vrede en welvaart !

De wind zat goed... De schuit voer uit de Dijle in de Rupel, langs Rumpst, Terhagen, Boom, dan langs Niel en Wintham en kwam zoo in de Schelde, tegenover Rupelmonde.

Maar bij het naderen van Antwerpen moest Karel zich weer weg duiken.

De schuit zou te Antwerpen aanleggen en

De Zeeuwsche visschersschuit, bl. 13

zelfs den nacht overblijven. Karel mocht dan weer in het verblijf van den visscher en zijn knecht en hij kreeg een kooi als slaapplaats. Doch veel sliep hij niet.

's Morgens weer in de vaten... Het scheepje zette de reis voort... Voorbij Austruweel kwam Karel opnieuw voor den dag... Maar een eindje voor Lillo beval de visscher hem zich terug te verstoppen. En nu zou het spannen, Men naderde de grens...

Karel voelde zijn hart bonzen. De schuit lag nu stil. En de vluchteling hoorde Duitsch. Er waren soldaten aan boord... Die moesten het scheepje onderzoeken...

De visscher stond ook angst uit. De Duitschers keken zoo wantrouwend naar de vaten. Ze rukten er een overeind en keken er in... Dan deden ze hetzelfde met een tweede en een derde...

— Allemaal leeg, zei de visscher. We brengen ze terug vol oesters...

Maar de soldaten bleven even grimmig naar de vaten turen. Een vierde werd op zij getrokken... Dan klopte een der mannen op het vat, waarbinnen Karel met zijn hoofd lag...

De arme vluchteling zweette van benauwdheid, Hij begreep, wat er gebeurde. Hij hield den adem in. En uit zijn hart rees een gebed om ontferming.

— Waarlijk, allemaal leeg, hernam de Hollander.

En de Duitschers keerden nu de vaten den rug toe. Ze snuffelden verder in het ruim, dan in voor- en achteronder. Eindelijk stapten ze in hun bootje waarmee ze van den wal gekomen waren.

De schuit mocht verder.

— Goddank, zei de schipper.

Hij zette de vaten terug en sprak op gedempten toon :

— Gevaar voorbij. Houd u toch nog stil.

Gevaar voorbij ! Karel had het verstaan... Zijn hart jubelde... Maar hij was tevens nog bevreesd. Als de grens maar achter hem lag...

Wat viel de tijd lang ! Eindelijk schoof de vischer eenige tonnen weg...

— Kom er maar uit, zei hij. En van harte geluk gewenscht. We zijn in Hollandsch water. Maar het had weinig gescheeld, of ze hadden ons te pakken...

Karel kreeg de tranen in de oogen van geluk... O in Holland ! En hij zou vrouw en kinderen zien.

De visscher zette Karel Jansens aan wal te Vlakte. Vandaar kon de vluchteling met den trein naar Vlissingen.

Lang moest hij hier niet zoeken, of hij vond zijn Anna en de kinderen. Dat was een heerlijk wederzien !

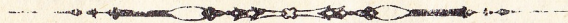
Karel Jansens begaf zich naar den consul, die te Vlissingen onze regeering vertegenwoordigde.

Hij kreeg verlof om te Vlissingen te blijven. Hij vond er weldra werk bij een timmerman.

De familie te Mechelen moest een heelen tijd wachten op nieuws. Pas weken nadien keerde de visscher terug. Hij had een brief van Karel mee. En die brief bracht vreugde bij de familie Jansens bij neef Flips en nicht Melanie... en bij mijnheer Knaas.

Nog een heelen tijd duurde het, eer de beiaard uit den hoogen toren van vrede zong. Maar ook die dag kwam... De oorlog was gedaan... De spion vertrok met de Duitschers.

Vluchtelingen keerden terug en Karel Jansens werd weer gast bij mijnheer Knaas...

DE JONGE DOODE

door A. HANS

't Was in den oorlogstijd...

« Lijk aangespoeld te Borselen », luidt een bericht en men verzoekt me het te gaan schouwen, om de identiteit vast te stellen.

Een droevige, maar heilige plicht... want mijn reis kan een laatste troost zijn voor geliefden die een vermiste zoeken.

Borselen ligt op het eiland Zuid-Beveland, in Zeeland (Nederland). 's Morgens vertrek ik uit Vlissingen met den trein naar 's Heer Arendskerke. Daar moet ik de fiets op.

't Sneeuwt en de lijkwade spreidt zich uit over de wijde polders, over dorpen met kloeke, grauwe toren en huizen met groen-witte luiken als in Veurne-Ambacht. En ze blijven maar vallen, stil en aanhoudend, de vlokken, die alles brengen, onder één kleed, tot één vorm, tot dezelfde een-tonigheid en verlatenheid.

Heinkensand, 's Heerenhoek, verder maar, dijk op, dijk af, langs goed gesloten woningen, roerlooze boomgaarden, doodsche hoeven.

Borselen, 't oud-historische dorp, met zijn lange kroniek van waterwee- en oorlogsellende, ligt er zoo rustig nu als ingeslapen in den wintertijd met de huisjes veilig om het groote plein geschaard, om het kerkje.

Een laag gebouwtje met groene luiken. Hier moeten we zijn. We schudden de sneeuw van onze jas en treden binnen. In een ouderwetschen haard brand een knappend houtvuur.

Hier hooren we van een drama... O, ik weet het, 't is maar een druppel van 't wereldwee.

Maar 't is toch een drama...

's Maandagsmorgens om elf uur kwam men den burgemeester van Borselen zeggen, dat er op de bank in den Scheldestroom een lijk gevonden was. 't Bleek grondgebied 's Heer Arendskerke te zijn, en mannen dezer gemeente zouden den doode gaan halen.

In den namiddag kwamen ze aan 't schorre en gingen ze over naar de bank. Maar de grauwe scombere bank is zoo uitgestrekt en uren kan men er over dwalen. De mannen vonden den doode niet. De avond zonk over de streek en hulde alles in zijn sluier. En de doode bleef rusten op de plek waar de zee hem had gelegd. Zouden de golven hem weer opnemen en meevoeren en hem elders aan land brengen? Immers de vloed stuwde aan en rolde ruischend over den zandrug. Meeuwen kreschen, kraaien in de hooge boomen van den polder krasten, en de mannen keerden door de duisternis terug. 's Morgens kwamen ze weer... Over 't schorre naderde met tragen stap een herder. Hij wist waar de arme doode lag. En nu vond men dezen. Op een ladder trok men het lijk drie

kwartier ver naar den dijk, waar de wagen wachtte...

Korte, maar droevige stoet..., die zich naar het kerkhof van Nieuwdorp begaf. Hier werd de doode, een Britsche zeeman, in 't lijkenhuis gelegd.

De stukken op hem gevonden, lagen nu in het gemeentehuis van Borselen, en de burgemeester toonde ze me. Ontroerd neem ik ze in de hand.

Vier photo's. Een van zijn moeder... Op de achterzijde toch staat er : « Moge God u bewaren en voor alle ongelukken behoeden.

Uw liefhebbende moeder ».

Drie photo's van zijn zusters, zooals uit een opschrift blijkt.

En dan... een schok vaart door me. 't Is me of ik den doode uit de stormende zee zelf nog hoor spreken. De photo's zitten in een envelop, waarop geschreven staat...

Droom ik ?

Maar duidelijk staat het er in 't Engelsch :

« Liefste Moeder. Vreemd dat ik mij heb kunnen voorbereiden op deze gebeurtenis. De photo's zult ge herkennen. Ik heb ze getrouw gedurende den ganschen oorlog bewaard. De haarlok is van mij. Nu ga ik de groote scheiding oversteken. Toch ben ik blij voor koning en land te sterven ».

De jonge man had dus zijn eigen doodsbericht geschreven ! Waar ? Geheim ?

Drijvend op 't groot zwemvest, dat daar in den hoek ligt, of ergens op een vlot, toen de eenzame zijn kracht voelde versterven ? Niemand kan het zeggen. 't Is een geheim der zee.

Maar hier lees ik het dan toch. Het schrift getuigt van haast. En toch om dat nog te schrijven, als ge den dood aanstaart, als ge drijft in zee, die u straks verzwelgt, als ge uw jong, schoon leven reeds voelt gaan, als ge voor 't laatst in den geest uw moeder, al uw geliefden voor u ziet. Wordt men niet klein tegenover zulk een moed, zulk een zedelijke kracht ?

Nu moet ik den doode nog schouwen. Daartoe stuurt men mij naar Nieuwdorp, een uur verder, en weer rijd ik door de sneeuw over het afgelegen eiland. Op 't gehucht aangekomen, vraag ik naar den grafdelver. Ik vind hem gemakkelijk, een man in de Zeeuwsche kleedij, die me zegt, dat het lijk alreeds in de kist was gedaan en ik bij den timmerman moet zijn. De timmerman staat in zijn werkwinkel.

— De kist is al gesloten, zegt hij.

— En wie heeft de kenteekens opgenomen ? vraag ik.

— De dokter is er geweest.

— Maar de bewijzen van identiteit ?

De man schudt het hoofd. Dan moet hij de kist maar weer openen. Samen stappen we heen. Als we voor het doodenhuis komen laat mijn

gids den sleutel vallen. We zoeken dezen in de sneeuw van het klein, eenzaam kerkhof, maar te vergeefs. Dan rukt de timmerman de deur open en luid stoort dat gerucht de stilte om ons heen. 't Wacht buiten tot het deksel losgevijsd is.

— Meneer, 't is klaar, zegt de timmerman.

'k Ontroer diep als ik in de kist schouw. En 't is of me weer een stem toeklinkt: « Ik heb me op deze gebeurtenis voorbereid ».

En weer vragen we: « Denken we 't ons wel goed in ? »

Rondom ons het eenvormig sneeuwkleed en de grauwe lucht, die laag hangt over het wijde eenzame, triestige land. Hier ligt de jonkman, die het zware offer bracht, een van de millioenen, weggemaaid als het leven hun nog zooveel beloofde. De eene, deze eenzame doode, dit lijk zonder familie er bij... 't getuigt van de groote schare en den zwaren rouw, Europa door.

— Sluit de kist weer, zeg ik stil.

En ik vind me zelf wreed. Waarom moet ik een vreemde, dat zeggen, ik een vreemde, hem 't laatste zien ?

Daarna trekt de timmerman de deur toe. Een zware bons en weer valt de stilte om ons heen... De sneeuw dempt onze voetstappen. Aan den dijk gaan we van elkander. Ik rijd den langen, eenzamen, witten weg naar Middelburg op. De korte dag neigt ten einde. 'k Zie steeds den armen

doode voor me, hier in de wijde natuur, die zelf dood schijnt. Diep uit Vlaanderen gromt 't kanon.

's Zaterdags stonden we met een klein groepje om 't versche graf op Nieuwdorp. De Engelsche konsul, de heer Percy Jones, Johan De Maeght, hoofd der Belgische school te Middelburg. Wellesley Frater, Engelsch geestelijke, de burgemeester. Eenige dames legden bloemen neer.

Zeeuwsche mannen en vrouwen, kinderkens, luisterden eerbiedig naar den dienst.

— « O » —

DE AFSCHUWELIJKE DRANK

't Was een Zondag in Augustus. Boer Veldhuis had mij uitgenoodigd hem een bezoek op de hoeve te brengen. Met genoegen verliet ik de stad. Ik bewonderde onderwege de natuur. Het was er zoo stil. Geen menschelijk wezen was ergens in den ganschen omtrek zichtbaar. Opgetogen zette ik mij op een grasheuvel, onder een afgeknotten wilg neder ; ik wilde het landelijk tooneel op mijn gemak beschouwen en dubbel genieten.

Een kwartier mocht ik hier doorgebracht hebben, toen ik op eens, niet verre van mij, overhaaste voetstappen en jammerende klaagtonen vernam, IJlings richtte ik mij op, en zag een jonge boerin, die in de grootste verwarring de goudgele aren wegstreek en zich door een akker een weg baande. Wat kon de oorzaak zijn van zulk een overhaasting, die wel een vlucht geleek ? Ik had mij weldra achter den wilg verborgen, om zoo mogelijk meer te ontdekken. Het meisje nam, door een vóór haar liggende sloot gestuit, juist haar weg langs de plaats, waar ik mij bevond. Haar gelaatstrekken kwamen mij, ondanks de uitdrukking van den vreeselijken angst, niet onbekend voor. Echter herinnerde ik mij niet, waar of

wanneer ik haar had gezien. Zij scheen zoo wat twintig jaar oud te zijn.

— Zoo is het dan waar ! riep zij al snikkende uit. Ik ben hoewel onschuldig, eene verfoeilijke giftmengster !

Deze ontzettende woorden ontroerden mij. Met afschuw sprong ik terug. Het gedruisch ontging haar niet : verschrikt zag zij op, ontdekte mij, en gilte. Ik had, ofschoon de misdaad verfoeiende, waarmede zij zichzelf beschuldigde, toch medelijden met de ongelukkige.

— Wat deert u, meisje ? vroeg ik vriendelijk, en trad haar in den weg.

— Niets ! sprak zij, en zag mij schuw aan.

— Is u een ongeluk overkomen ? vervolgde ik, en keek haar in de blauwe oogen.

Zij kon mijn blik niet verdragen, en antwoordde :

— Een ongeluk ? Ja, wèl is het dat ; ofschoon ik niet weet, hoe het gebeurde.

— Dus zonder uw schuld ?

— Zeer zeker ben ik onschuldig, en toch, waar zal ik vluchten !

— Wildet gij zelfs vluchten ? Waarheen ?

— Waarheen het gerecht me niet vindt !

— Ja, dat zal bezwaarlijk gaan : de gerechtigheid heeft drommelsche lange armen. Vergun mij u te vragen, hoe gij zoo bekommerd zijt. Is het

ongeluk zonder opzet en bij toeval geschied, dan zijt gij immers onstrafbaar. Hebt gij dan werkelijk iemand kwaad gedaan ? Beken het openhartig en zonder omwegen, hoe het zich heeft voorgedaan, en alles — dit durf ik u vast beloven — zal zich ten beste schikken.

Mijn nieuwsgierigheid had mij te ver gevoerd. Wantrouwend keek ze me aan, als vermoedde zij in mij een geheimen agent. Zachtjes poogde ik haar te naderen, om haar allen argwaan te bene men. Doch eer ik er om dacht, deed zij een wanhopigen sprong over de nabijzijnde en tamelijk wijde sloot, bereikte gelukkig de overzijde, en rende over het weiland heen.

Zij was lang verdwenen, en nog tuurde ik naar het bosch, dat haar aan mijn oogen onttrokken had. Met het meêwarigst gevoel beklagde ik de schuldige ; want het leed geen twijfel of zij had, hetzij dan met opzet of door een toeval, een misdaad gepleegd. Ze beweerde immers dat ze iemand vergif had toegediend. Het viel mij in, dat mijn vriend Veldhuis mij wellicht eenige inlichtingen kon geven. Ik was niet ver meer van zijn woning verwijderd ; schielijk snelde ik voort, en na eenige minuten stond ik op zijn hoeve.

Het kwam mij zonderling voor, dat geen zijner kleinen zich hier bevond ; hij had toch vijf of zes gezonde vroolijke kinderen, die met het aangename weder wel niet allen in huis zouden zijn.

Met de vraag op de lippen, of hij iets wegens het bewuste ongeluk vernomen had, greep ik de klink der huisdeur, en trad het nette woonvertrek binnen.

Doch wie schetst mijn ontzetting ! Nimmer zal ik het schouwspel vergeten, dat ik hier voor mij zag ! In een hoek der kamer zat boer Veldhuis op een stoel, en staarde mij, met matte oogen en in de hevigste benauwdheid, half bewusteloos aan. Een doodelijke bleekheid lag op zijn gelaat, waarvan het klamme zweet in groote druppelen parelde. Zijn vrouw lag in denzelfden toestand op den vloer en kermde vreeselijk. Haar oude doove moeder leunde tegen een muur. De knecht stond van verre, en wrong zich de handen. De kinderen, waarvan er vier insgelijks ongesteld waren, vermeerderden, door hun geschrei, de algemeene ramp. Eenige bureu, welke in allerijl waren toegeschoten, liepen haastig heen en weder. Sommigen hadden een huismiddeltje gereed gemaakt, en drongen de zieken onophoudelijk aan, om daarvan in te nemen. Anderen haalden de schouders hopeloos op, en gaven te kennen, dat alle moeite verloren en deze menschen zouden sterven.

— Mijn vriend ! in welk een toestand vind ik u ? sprak ik jammerende tot Veldhuis, die mij eerst na eenige inspanning herkende.

— Ach ! wij zijn allen vergeven door een drank...

Dadelijk vermoedde ik den waren samenhang der zaak. De ongelukkige, welke mij ontvloden was, had het ongeluk veroorzaakt.

— Is er reeds om een geneesheer gezonden ? vroeg ik vervolgens.

— Voor een half uur is Jacob, mijn oudste zoon, die alléén niet van den noodlottigen drank gebruikt heeft, naar meester Dalenkerk vertrokken ; hij kan niet lang meer wegblijven.

Nu ging ik ook eens naar zijn vrouw. Zij had geen lust, om mij te antwoorden ; nog minder had zulks de oude moeder, welke een afwijzende beweging met hare hand maakte.

Een boer, die op den uitkijk had gestaan, riep luide : « Hij komt, de dokter ! God dank ! die zal wel middel weten, en helpen... »

— Te laat ! zuchtte ik, en ging nog eens naar mijn vriend, die nu eenigzins beter scheen.

— Gevoelt gij u verlicht ? sprak ik tot hem.

— Ach ! riep hij, ik sterf van dien drank »

Zijn woorden braken mij het hart. Vóór een uur nog genoot hij de beste gezondheid, en nu... !

Juist trad de lang verwachte dokter binnen. Ik kon dit niet langer aanzien... het was laf mischien, maar ik snelde weg.

— Hoe mag het toch wel zijn met den armen Veldhuis ? vroeg ik mijzelf den volgenden morgen. Ik had eenen onrustigen nacht, door velerlei

akelige droomen afgebroken, doorgebracht.

Met blijdschap begroette ik den morgen. In een treurige stemming hervatte ik mijn gewone bezigheden.

Het geraas van een voorbijrollend rijtuig deed mij opzien. Spoedig herkende ik daarin dokter Dalenkerk, en hoopte, terwijl hij in het naaste logement afstapte, met de bijzonderheden van het ongeval bekend te worden. Ik behoefde hem niet te wenken ; weldra was hij bij mij.

— Wanneer is de ongelukkige Veldhuis gestorven ? haastte ik mij, na onzen wederzijdschen groet, hem te vragen.

— Ha, ha, ha ! schaterde hij.

Ik wist wel, dat de reeds bejaarde heer Dalenkerk een vroolijke bol was, maar bij zulk een verschrikkelijk onheil zoo ongemanierd uit te varen, kwam mij voor als een verregaande ongevoeligheid, als een ware heiligschennis.

— Wat doet u dan toch zoo vroolijk zijn ? riep ik geërgerd, en mij van den spotter afwendende.

— Sta mij toe, u alles uitvoerig te verhalen ; bij het slot — op mijne dokterseer durf ik u zulks verzekeren — lacht gij van ganscher harte mede.

— Veldhuis was een braaf mensch, merkte ik misnoegd aan.

— Dat zal hij, antwoordde Dalenkerk, zoo God wil, nóg wel eenige jaren blijven. En ik kan u

verzekeren, dat uw gezonde en nog niet door den last des ouderdoms gedrukte vriend Veldhuis, zich op dit oogenblik met het inzamelen van zijn graan bezig houdt.

— Hoe ? Is hij dan niet gestorven ? vroeg ik snel en ongeloovig.

— Wel neen ! En zijn vrouw bezorgt het huishouden ; grootmoeder neemt, als altoos, een snuifje ; en de kinderen springen vroolijk in het rond.

— Welk een kundig man zijt gij ! riep ik verbaasd.

— O, dat wil ik niet zeggen, voer hij voort.

— Verklaar mij dan, wat er is !

— Wel, de dienstmeid van boer Veldhuis wilde gisteren ergens naar een kermis. Stijntje zoo heet ze, had haar zinnen daarop gezet. Maar boerin Veldhuis wilde dat niet. Stijntje ging te veel uit naar den zin der bazin. En ze gebood haar thuis te blijven. Stijntje was daarover zeer kwaad. « Ik zal me wreken », hoorde de bazin haar zeggen.

— Die onzalige ! riep ik toornig uit. Om een beuzeling menschen te willen vergeven.

— Schort uw oordeel nog eenigen tijd op ! waarschuwde de dokter met nadruk, en vervolgde toen : « Met kennelijken weêrzin verrichtte Stijntje haar werk, at des middags zeer weinig en sprak nog minder. Het kermispretje, dat zij nu missen moest, zat haar te zeer in het hoofd. Na het noen-

maal gebood de vrouw haar, koffie te zetten. Zij bromde eenige onverstaanbare woorden, doch deed het echter. Weldra stond de rookende, oudvaderlijke kan op tafel. Men zette de kommen aan de lippen, dronk en... allen zagen, als door een tooverslag getroffen, met de wonderlijkste gezichten elkander aan. Zulk een walgelijke smaak ! En ieder kreeg pijn in de ingewanden.

— Dus toch vergif, mijnheer Dalenkerk ! zei ik.

— Voor een vrouwenneus, ja ; niet voor een menschenmaag. Een sterke neiging tot braken overviel hun, die gedronken hadden ; alleen Stijntje niet.

— Wat is dat ? vroeg Veldhuis.

— Wij zijn vergeven ! schreeuwde zijn vrouw.

Angstig kromde grootje Marie zich in elkan-der, en jammerde. De verwarring nam toe, en Stijntje, die zelve niet wist hoe het ding inéénzat, nam de vlucht. Ik deed juist mijn gewoon middag-slaapje, om de spijsvertering te bevorderen. Ijlings werd ik gewekt, en snelde ten halve ingelicht, naar de ongelukkige lijdens. Ge weet hoe het op de hoeve gesteld was. Ik maakte mij gereed, om hun een gepast tegengifft toe te dienen. Toen eerst viel het mij in, den helschen drank te onderzoeken. Deze drank stond nog op zijn plaats. Ik schonk in, proefde, en bevond dat het niets anders was, dan een aftreksel van... snuif. Alles helderde zich weldra op. Veldhuis was den vorigen dag

naar de stad geweest, en had onder andere waren, voor huiselijk gebruik, ook gemalen koffie, benevens snuif voor grootje Marie, medegebracht. In der haast, en waarschijnlijk te veel aan de kermis denkende, had Stijntje, bij vergissing, de snuif genomen, in plaats van de koffie, en dus den noodlottigen drank gebrouwen.

— Wie zou dat gedacht hebben ! sprak ik, bij het einde der koddige geschiedenis. Maar Stijntje, het wanhopige Stijntje, wie weet, waar deze beland is !

— Stijntje is tegen den avond thuis gekomen en zag, dat ieder in de beste gezondheid was... Ze vroeg vergiffenis over haar brommen en over de vergissing.

Ik bedankte den heer Dalenkerk voor zijn verhaal, en lachte hartelijk om den afloop van het tragisch-komische drama.

J. K. RZ.